

УДК 657.4

В.П. Лукашенко, студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. Петра Василенка
(м. Харків, Україна)

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ І ЧИСТІ АКТИВИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Джерелами формування майна підприємства є власні кошти (власний капітал), позикові кошти (позиковий капітал) і залучені кошти (кредиторська заборгованість). Власний капітал, у свою чергу, складається зі статутного капіталу, пайового капіталу, капіталу у дооцінках, додаткового капіталу, резервного капіталу, нерозподіленого прибутку. До корегуючих показників власного капіталу, що зменшують його розмір, відносяться: непокрита збитки, неоплачений капітал і вилучений капітал [1, с. 196].

Статутний капітал являє собою зафіксовану в установчих документах загальну вартість активів, що є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Для оцінки фінансового стану підприємства статутний капітал визначальної ролі не відіграє. Тут має значення розмір усього власного капіталу і його співвідношення з іншими розділами активу і пасиву балансу. Важливість статутного капіталу впливає з інших функцій, які він виконує, а саме:

1. Статутний капітал, що є сумою внесків, надає необхідну інформацію про частку у ньому кожного з власників. Розмір частки, у свою чергу, визначає ступінь участі кожного з власників в управлінні підприємством, суму коштів у загальній вартості власного капіталу підприємства, яку він повинен отримати при ліквідації підприємства, а також, у деяких випадках, при його виході із числа засновників.

2. Розмір статутного капіталу надає інформацію користувачам фінансової звітності підприємства про мінімальний розмір його власного капіталу. Якщо, наприклад, у господарському товаристві інші складові власного капіталу можуть зменшуватися власниками за їх самостійними рішеннями, то для зменшення статутного капіталу необхідне проведення передбачених законодавством

процедур і відсутність заперечень кредиторів [2, с. 227].

Формування статутного капіталу – це необхідна умова створення і функціонування будь-якої юридичної особи. Статутний капітал – це стартовий капітал, який необхідний підприємству для здійснення фінансово-господарської діяльності з метою одержання прибутку.

На сьогодні встановлено такі вимоги до мінімального розміру статутного капіталу для:

1) акціонерного товариства – 1250 мінімальних заробітних плат, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення акціонерного товариства;

2) товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, створені:

– до 30.12.2009 р. – 100 мінімальних заробітних плат, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення товариства;

– в період з 30.12.2009 р. по 06.06.2011 р. – 1 мінімальна заробітна плата;

– з 07.06.2011 р. – немає законодавчо встановленого мінімального розміру статутного капіталу ТОВ.

Проте, крім понять «власний капітал» та його складових в бухгалтерському обліку вживається ще і термін «чисті активи». Згідно з П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» чисті активи – це активи підприємства за врахуванням його зобов'язань. Цей показник дозволяє отримати приблизне уявлення про вартість компанії в разі негайної ліквідації. А НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» дає таке визначення власного капіталу: власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Тобто, чисті активи за обсягом дорівнюють власному капіталу.

Для керівництва і бухгалтера дуже важливим є слідкування за величиною чистих активів підприємства. Якщо вартість чистих активів стає менше визначеного законодавством мінімального розміру статутного капіталу, господарське товариство підлягає ліквідації. Якщо після закінчення другого або

кожного наступного фінансового року вартість чистих активів господарського товариства виявиться менше статутного капіталу, товариство зобов'язане: або зменшити свій статутний капітал і зареєструвати відповідні зміни у статут; або збільшити додатковий капітал шляхом внесення учасниками (засновниками) додаткових вкладів.

Відповідно до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. №2275-VIII, якщо вартість майна, робіт або послуг, які є предметом правочину, перевищує 50% вартості чистих активів товариства станом на кінець попереднього кварталу, рішення про надання згоди на вчинення правочину ухвалюється виключно загальними зборами учасників. Тому для укладення цивільно-правового договору без згоди загальних зборів учасників величина чистих активів має бути щонайменше вдвічі більшою вартості предмета правочину [3, с. 4]. У такому випадку керівництво має розглянути варіанти виведення показника чистих активів у прийнятну величину, яка б дозволяла укладати угоди на потрібні суми без погодження із загальними зборами учасників [3, с. 5].

Отже, керівництву підприємства важливо своєчасно вживати превентивних заходів щодо підтримання відвідної величини чистих активів (власного капіталу).

Список використаних джерел:

1. Маренич Т.Г., Гаврильченко О.В. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях : навчальний посібник. В 2-х частинах. Ч.2. Харків: «Міськдрук», 2012. 335 с.
2. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Навчальний посібник. К. Каравела, 2004. 586 с.
3. Куриленко А. Чисті активи з «мінусом»: наслідки для ТОВ та поради, як їх вивести в «плюс». Все про бухгалтерський облік. №22. 06.03.2019. С. 4-5.

*Науковий керівник: Маренич Т.Г., д.е.н., професор,
завідувачка кафедри кафедри обліку та аудиту*